

ПОЉА

ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ, КУЛТУРУ И УМЕТНОСТ

ВИСЛАВА ШИМБОРСКА
ДАВИД АЛБАХАРИ
ДРАГАН СТОЈКОВ

ТЕМАТ КИШ

ТЕМАТ ПЕКИК

ПРОЗА ПОЉА ПРОЗЕ

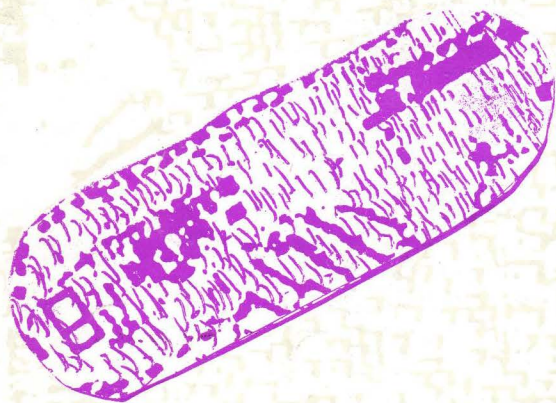
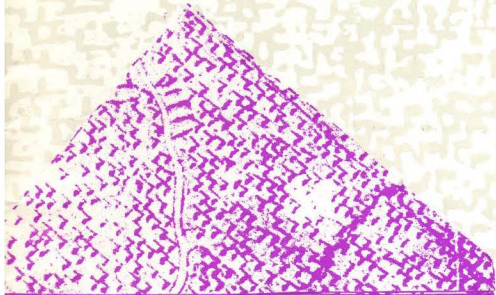
АНТОЛОГИЈА ПОЉА

ПОЕЗИЈА ПОЉА ПОЕЗИЈЕ

ИСКУСТВО ПОЉА

ХРОНИКА ПОЉА

ЧИТАЊА ПОЉА ЧИТАЊА

НОВОСАД

Б А Н

C-81

Пола

На фотографији: Чеслав Милош и Вислава Шимборска

Ето 'старомодна као зарез, ауторица неколико песама' постаје нобеловац. То можда и није велико изненађење, јер се о Нобеловој награди за Шимборску говорило већ неко време. Али сада, када се најзад догодило оно, што је по многим не само могло да се догоди, већ је најпросто морало, онда...

- Онда сам ја, бар за сада, пре свега узнемирена и помало уплашена. Јер ја, наиме, апсолутно не могу да гарантујем, да ћу успети да се носим са свим тим обавезама, које ме сада чекају. Највероватније ћу покушати да се извучим, колико будем могла, да не учествујем на тим најразличитијим скуповима, који помало представљају нешто неспојиво са мојом природом. Мој темперамент је заиста камерног типа. Бранићу се од тога.

Листа тема, састављена већ раније, о којима најрадије говорите: биографија, интерпретација поезије, лична теорија поезије, утицаји, инспирације, лектира, о томе како живети... Једном речју, обухвата, малтене, све. Пробаћу, ипак, да данас задам једном нобеловцу неколико сличних питања. Ваша 'обавезна лектира'...

- Најјачи утисак је не мене својевремено оставила поезија Лешмјана¹. Била сам увек скоро полусвесна док сам је читала. Мој омиљени писац је Томас Ман...

Овај последњи се у вашој поезији појављује именом и презименом...

- Покушала сам да му одам неку врсту почаст. Али имам велики број заиста омиљених писаца. Толико да, у ствари, свака лектира може за мене да буде инспиративна. Уосталом, мене пре свега инспирише живот. А аутори? И шта поменућу сада некога, а

БРАНИЋУ СЕ

Разговор са

Виславом Шимборском

Вислава Шимборска је песникиња, есејиста, преводилац француске поезије. Родила се 1923. у Курњику, од 1931. живи у Кракову. Дебитовала је на страницама штампе 1945. Објавила је песничке књиге: *Зато живимо* (1952), *Питања постављана себи* (1954), *Дозивање Јетија* (1957), *Со* (1963), *Сто утеха* (1967), *Сваки случај* (1972), *Велики број* (1976), *Људи на мосту* (1985), *Крај и почетак* (1993), *Предео са зрнцием песка* (1996). Добитница је престижних књижевних награда у Пољској и ван ње, доктор honoris causa Универзитета Адам Мицкијевич у Познању. У септембру 1996. добила је награду пољског ПЕН-а за поезију, а 3. октобра постала лауреат *Нобелове награде* за књижевност.

Шимборска је код нас присутна у преводима Петра Вујичића још од 1950их, у периодичи, затим у антологији *Савремена пољска поезија* (1964), потом у књигама: *Сваки случај* (1983), *Људи на мосту* (1989). Бисерка Рајчић је објавила превод књиге *Крај и почетак* (КОВ, 1996) и приредила *Изабране песме* (Радио Б92, 1997), заиста репрезентативно издање ове, како кажу, највеће песникиње нашег века.

затим ћу жалити што се нисам сетила и неког другог. Неко ће можда због тога бити задовољан, а неко други љут, јер, како то, зашто њега ту нема? А ја сам само заборавила да га поменем.

А затим живот. Почнимо од дебија. Да ли би заиста, да нису својевремено штампани стихови непознате девојке, пољска поезија била сиромашнија за велики број фантастичних стихова, а данас се не бисмо поносили нобеловцем?

- Изгледа да бих, ипак, озбиљно схватила то прво одбијање мојих радова. Заиста бих престала да пишем. Стихове бар. Ко зна можда бих тада озбиљније размишљала о прози? Па, ја сам још за време рата покушавала да пишем приче. Набасала сам, уосталом, на њих, једном, за време неке селидбе. То су биле пре неке приче, сигурно безвредне. Тако, дакле, да су одбачени моји први стиховани покушаји, можда бих пробала да још пишем прозу. Али да та моја прва слабашна песма није била прихваћена, највероватније бих одустала од поезије. Бар сам тада имала такав осећај. Да идем у нешто први пут и ако не прихвате последњи.

То се ваш будући муж, Адам Влодек, трудио тада око тог вашег дебија...

- И коса му се тада дизала на глави, када је почео са мном да разговара и када се показало да ја, у суштини, апсолутно ништа нисам читала од поезије, осим онога што сам имала у кући...

А шта сте имали у кући?

- Само понеке књижице Каспровича² и Тетмајера³. Уосталом, према Тетмајеру

Поља

и данас гајим посебну љубав. Једноставно волим његову поезију. Али Каспрович, Тетмајер, то је било углавном све. Потпуно сам била необразована, што се тиче савремене поезије... Аха, постојао је још, потпуно случајно, где чуда, том поезије, издате пре рата, Јана Бженковског⁴. Поклон од колеге. читала сам то за време окупације. То је била потпуно авангардна поезија, и наравно, Адаму Влодеку се коса на глави жежила да ништа више не знам. Он сам је имао велику збирку књига. И полагаано, полагаано сам почела да упознајем поезију.

Не само поезију, јер сте некако у то време дипломирали полонистику и социологију...

- Не, не, никако. Морам то да исправим. У ствари сам похађала полонистику, а затим сам се пребацила на социологију. Али то су већ била времена, у којима је социологија у Пољској требала да буде ликвидирана. Јер шта ће нам социологија, када смо имали марксизам, који је све објашњавао. "На социологији" сам остала само једну годину. Осим тога нисам имала времена. Радила сам у неким редакцијима, вршила коректуре итд.

И тако из дана у дан, без великих нада, посебне перспективе, па макар се она одржавала на најудаљенијем хоризонту? Никаквих маштања?

- Имала сам пуно свог приватног живота. Осим тога никада нисам поседовала неке тачно одређене, велике амбиције, уопште се

моја амбиција ограничавала на писање следеће песме, на давање тој песми одговарајућег облика. Никада се нисам трудила да осмишљавам цео свој живот. Никада. Можда је то нека врста осакаћености, али баштако је увек са мном било.

*Текст преведен из пољског недељника *Роліука*, од 12. октобра 1996.г.*

превели

Душан Владислав Пажђерски и Магдалена Кох

¹Болеслав Лешмјан (1878-1937), значајни пољски песник, у чијем делу доминирају маштовити и бајковито фантастични елементи, које црпе из фолклора и народне поезије.

²Јан Каспрович (1860-1926), велики пољски песник, у чијем стваралаштву су видљива многобројна кретања: наставак романтичарских и позитивистичких традиција, слика апокалиптичког разарања и прометеизма, кризе савремене културе и друштвено/моралних вредности итд.

³Кажимјеж Пшерва Тетмајер (1865-1940), најистакнутији песник Младе Пољске, програмски представник декадентизма.

⁴Јан Бженковски (1903-1983), песник, члан Краковске авангарде, творац теорије и стила тзв. метареализма, сродног поетици хиперреализма.